

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ & Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΠΑ.Λ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α

A1. α. Λάθος β. Σωστό γ. Σωστό δ. Λάθος ε. Λάθος

A2. δ

A3. β

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Β1

σελ 28-29 του σχολικού βιβλίου **Η συμπεριφορά του καταναλωτή**

Ο καταναλωτής ικανοποιεί τις ανάγκες του με τη χρησιμοποίηση των αγαθών. **Για τον καταναλωτή, χρησιμότητα ενός αγαθού είναι η ικανοποίηση την οποία απολαμβάνει σε μια ορισμένη χρονική περίοδο από την κατανάλωση του αγαθού αυτού.** Επιδίωξη του καταναλωτή είναι να μεγιστοποιεί τη χρησιμότητα που απολαμβάνει από την κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών. Η επιδίωξη της μέγιστης χρησιμότητας αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς του καταναλωτή στη ζήτηση αγαθών.

Την παραπάνω επιδίωξη περιορίζουν δυο παράγοντες οι οποίοι σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο είναι δεδομένοι για τον καταναλωτή: Το χρηματικό του εισόδημα και οι τιμές των αγαθών.

Με τον όρο χρηματικό εισόδημα εννοούμε ένα συγκεκριμένο αριθμό χρηματικών μονάδων που μπορεί να διαθέσει για την αγορά αγαθών.

Με τον όρο τιμή ενός αγαθού εννοούμε τον αριθμό των χρηματικών μονάδων που απαιτούνται για την απόκτηση μιας μονάδας από το συγκεκριμένο αγαθό.

Επομένως, ο καταναλωτής είναι αναγκασμένος να επιλέξει αυτά τα αγαθά και σε εκείνες τις ποσότητες που του επιτρέπει το εισόδημά του, έτσι ώστε από την κατανάλωσή τους να μεγιστοποιεί τη χρησιμότητά του. Μια τέτοια συμπεριφορά ονομάζεται **ορθολογική συμπεριφορά** και ο καταναλωτής **ορθολογικός καταναλωτής**.

Ένας ορθολογικός καταναλωτής, ο οποίος σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο έχει έτσι κατανείμει το εισόδημά του, ώστε αγοράζοντας αυτά τα αγαθά και σε εκείνες τις ποσότητες να μεγιστοποιείται η χρησιμότητά του, λέμε ότι βρίσκεται σε **ισορροπία**. Αυτό σημαίνει ότι, αν δεν υπάρξει καμία μεταβολή, για παράδειγμα στις προτιμήσεις του, στις τιμές των αγαθών ή στο εισόδημά του, δεν έχει κανένα λόγο να μεταβάλει τη συμπεριφορά του.

ΟΜΑΔΑ ΤΡΙΤΗ

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1.

Συνδυασμοί ποσοτήτων	Παραγόμενες ποσότητες X	Παραγόμενες ποσότητες Ψ	Κόστος Ευκαιρίας X KE _X
A	0	250	
			2
B	50	150	
			3
Γ	75	75	
			5
Δ	90	0	

Στο συνδυασμό παραγωγής A όλοι οι συντελεστές παραγωγής απασχολούνται μόνο στην παραγωγή του αγαθού Ψ οπότε η οικονομία παράγει $\Psi_A = 250$ ενώ η παραγωγή του αγαθού X είναι μηδενική $X_A = 0$

$$KE_{X(A-B)} = \frac{\Delta \Psi}{\Delta X} \Rightarrow KE_{X(A-B)} = \frac{250-150}{50-0} \Rightarrow KE_{X(A-B)} = \frac{100}{50} \Rightarrow KE_{X(A-B)} = 2$$

$$KE_{X(B-\Gamma)} = \frac{\Delta \Psi}{\Delta X} \Rightarrow KE_{X(B-\Gamma)} = \frac{150-75}{75-50} \Rightarrow KE_{X(B-\Gamma)} = \frac{75}{25} \Rightarrow KE_{X(B-\Gamma)} = 3$$

$$KE_{X(\Gamma-\Delta)} = \frac{\Delta \Psi}{\Delta X} \Rightarrow 5 = \frac{75-0}{X_\Delta-75} \Rightarrow X_\Delta-75 = \frac{75}{5} \Rightarrow X_\Delta = 90$$

Γ.2. Γνωρίζουμε από τη θεωρία ότι το κόστος ευκαιρίας του αγαθού Ψ είναι το

αντίστροφο του κόστους ευκαιρίας του αγαθού X. Συνεπώς, ισχύει η σχέση $KE_\Psi = \frac{1}{KE_X}$

$$KE_{\Psi(A-B)} = \frac{1}{KE_{X(A-B)}} = \frac{1}{2}$$

$$KE_{\Psi(B-\Gamma)} = \frac{1}{KE_{X(B-\Gamma)}} = \frac{1}{3}$$

$$KE_{\Psi(\Gamma-\Delta)} = \frac{1}{KE_{X(\Gamma-\Delta)}} = \frac{1}{5}$$

Από τα αριθμητικά δεδομένα του κόστους ευκαιρίας Ψ παρατηρούμε ότι καθώς αυξάνεται η παραγωγή του αγαθού Ψ από 0 σε 250 μονάδες αυξάνεται και το KE_Ψ

από $\frac{1}{5}$ σε $\frac{1}{2}$

$(\frac{1}{5} < \frac{1}{3} < \frac{1}{2})$. Συνεπώς το KE_Ψ βαίνει αυξανόμενο.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι συντελεστές παραγωγής δεν είναι εξίσου κατάλληλοι για την παραγωγή και των δύο αγαθών X και Ψ.

Καθώς αυξάνεται η παραγωγή του αγαθού Ψ αποσπώνται από την παραγωγή του άλλου αγαθού X συντελεστές που είναι όλο και λιγότερο κατάλληλοι για την παραγωγή του πιο πάνω αγαθού (Ψ). Απαιτείται, δηλαδή, θυσία ολοένα και περισσότερων μονάδων από το αγαθό X για την παραγωγή κάθε επιπλέον μονάδας του συγκεκριμένου αγαθού Ψ.

- Γ.3.** Η ποσότητα $X=80$ βρίσκεται έστω στο σημείο K, ανάμεσα στους συνδυασμούς παραγωγής Γ και Δ. Υποθέτουμε ότι το $KE_{X(\Gamma-\Delta)} = 5$ είναι σταθερό.

ΣΗΜΕΙΑ	X	Ψ	KE_X
Γ	75	75	
K	80	Ψ_K	5
Δ	90	0	

$$KE_{X(\Gamma-K)} = \frac{\Delta\Psi}{\Delta X} \Rightarrow 5 = \frac{75 - \Psi_K}{80 - 75} \Rightarrow 75 - \Psi_K = 25 \Rightarrow \boxed{\Psi_K = 50}$$

Επομένως, ο συνδυασμός ($X=80, \Psi=45 < 50$) είναι εφικτός, βρίσκεται αριστερά της Κ.Π.Δ. και δηλώνει ότι οι συντελεστές παραγωγής υποαπασχολούνται. Άρα η οικονομία δεν αξιοποιεί πλήρως και αποδοτικά όλους τους διαθέσιμους συντελεστές παραγωγής. Δηλαδή, στην οικονομία έχουμε ανενεργούς παραγωγικούς συντελεστές (π.χ. ακαλλιέργητες εκτάσεις γης, ανεργία, υποαπασχολούμενο κεφαλαιουχικό εξοπλισμό).

- Γ.4.** Η ποσότητα $X=20$ βρίσκεται έστω στο σημείο Λ, ανάμεσα στους συνδυασμούς παραγωγής Α και Β. Υποθέτουμε ότι το $KE_{X(A-B)} = 2$ είναι σταθερό.

ΣΗΜΕΙΑ	X	Ψ	KE_X
A	0	250	
Λ	20	Ψ_Λ	2
B	50	150	

$$KE_{X(A-\Lambda)} = \frac{\Delta\Psi}{\Delta X} \Rightarrow 2 = \frac{250 - \Psi_\Lambda}{20 - 0} \Rightarrow 250 - \Psi_\Lambda = 40 \Rightarrow \boxed{\Psi_\Lambda = 210}$$

Η ποσότητα $X=70$ βρίσκεται έστω στο σημείο Μ, ανάμεσα στους συνδυασμούς παραγωγής Β και Γ. Υποθέτουμε ότι το $KE_{X(B-\Gamma)} = 3$ είναι σταθερό.

ΣΗΜΕΙΑ	X	Ψ	KE_X
B	50	150	
M	70	Ψ_M	3
Γ	75	75	

$$KE_{X(B-M)} = \frac{\Delta\Psi}{\Delta X} \Rightarrow 3 = \frac{150 - \Psi_M}{70 - 50} \Rightarrow 150 - \Psi_M = 60 \Rightarrow \boxed{\Psi_M = 90}$$

Άρα όταν η παραγωγή του αγαθού X αυξάνεται από 20 σε 70 μονάδες θυσιάζονται $\Delta\Psi = \Psi_\Lambda - \Psi_M = 210 - 90 = 120$

ΟΜΑΔΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. $Q_D = 400 - 20 \cdot P$

$$Q_E = Q_D(P_E) \Rightarrow Q_E = 400 - 20 \cdot 4 \Rightarrow Q_E = 400 - 80 \Rightarrow \boxed{Q_E = 320} \text{ μονάδες}$$

Συνεπώς, η τιμή ισορροπίας είναι $P_E=4$ και η ποσότητα ισορροπίας $Q_E = 320$.

Μετά την αλλαγή των προτιμήσεων των καταναλωτών η νέα συνάρτηση ζήτησης διαμορφώνεται σε $Q_D' = Q_D + 100 \Rightarrow Q_D' = 400 - 20 \cdot P + 100 \Rightarrow \boxed{Q_D' = 500 - 20 \cdot P}$

$$Q_E' = 380 \Rightarrow 500 - 20 \cdot P_E' = 380 \Rightarrow 20 \cdot P_E' = 120 \Rightarrow \boxed{P_E' = 6}$$

Συνεπώς, η νέα τιμή ισορροπίας είναι $P_E' = 6$ και η νέα ποσότητα ισορροπίας $Q_E' = 380$.

σημείο	P	Q _s
E	4	320
E'	6	380

Επειδή η συνάρτηση προσφοράς είναι γραμμική ισχύει η σχέση $Q_s = \gamma + \delta \cdot P$ όταν όλοι οι προσδιοριστικοί παράγοντες της προσφοράς παραμένουν σταθεροί, *ceteris paribus*. Αντικαθιστώντας στα σημεία E ($P_E=4$, $Q_{SE}=320$) και E' ($P_E'=6$, $Q_{SE}'=380$) έχουμε:

$$Q_s = \gamma + \delta \cdot P$$

$$380 = \gamma + \delta \cdot 6 \quad (i)$$

$$320 = \gamma + \delta \cdot 4 \quad (-)$$

$$\underline{\hspace{10em}}$$
$$60 = \delta \cdot 2 \Rightarrow \delta = 30$$

Αντικαθιστώντας στην αρχική (i): $380 = \gamma + 6 \cdot 30 \Rightarrow 380 = \gamma + 180 \Rightarrow \gamma = 200$

Συνεπώς, η αγοραία συνάρτηση προσφοράς είναι $\boxed{Q_s = 200 + 30 \cdot P}$

Δ2.

$$\varepsilon_{S_{\text{τόξουEE}}} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P_E + P_{E'}}{Q_E + Q_{E'}} = \frac{380 - 320}{6 - 4} \cdot \frac{6 + 4}{380 + 320} = \frac{60}{2} \cdot \frac{10}{700} = \frac{3}{7}$$

$\varepsilon_s = \frac{3}{7} < 1$ άρα η προσφορά του αγαθού είναι ανελαστική.

Δ3. α. $P_A = 4$ η ανώτατη τιμή πώλησης του αγαθού που επιβάλλει το κράτος

$$\text{έλλειμμα} = Q_D'(P_A) - Q_s(P_A) = 420 - 320 \Rightarrow \boxed{\text{έλλειμμα} = 100}$$

β. P_μ : η τιμή μαύρης αγοράς στην οποία υπάρχουν καταναλωτές διατεθειμένοι

να απορροφήσουν το σύνολο της προσφερόμενης ποσότητας του αγαθού

$$Q_s(P_A) = Q_D'(P_\mu) \Rightarrow 320 = 500 - 20 \cdot P_\mu \Rightarrow 180 = 20 \cdot P_\mu \Rightarrow P_\mu = 9 \text{ χρηματικές μονάδες}$$

K: είναι το μέγιστο ύψος του «καπέλου» που είναι διατεθειμένοι να καταβάλουν οι καταναλωτές

$$K = P_\mu - P_A \Rightarrow K = 9 - 4 \Rightarrow \boxed{K = 5} \text{ χρηματικές μονάδες}$$

Δ4. Η επιβολή ανώτατης τιμής πρέπει να είναι βραχυχρόνια, για να αποφεύγεται η «μαύρη αγορά».